

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.05.2007, sp. zn. 32 Odo 958/2005, ECLI:CZ:NS:2007:32.ODO.958.2005.1

Číslo: 18/2008

Právní věta: Předseda představenstva akciové společnosti není z titulu funkce člena statutárního orgánu pověřenou osobou ve smyslu § 15 obch. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.05.2007

Spisová značka: 32 Odo 958/2005

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Akciová společnost

Předpisy: § 15 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 24. 10. 2002 uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 1 147 410 Kč s 13,45% ročním úrokem z prodlení od 3. 7. 1998 do zaplacení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že společnost C. T., a. s., uzavřela se žalobkyní smlouvu o postoupení své pohledávky vůči žalované ve výši 1 147 410 Kč spočívající v nároku na zaplacení kupní ceny zboží, které dodala žalované a vyúčtovala fakturou ze dne 20. 9. 1996 splatnou 20. 11. 1996. Postoupení pohledávky bylo žalované oznámeno již v uvedené faktuře. Dne 18. 6. 1998 žalovaná svůj závazek ve výši 1 147 410 Kč s příslušenstvím vůči žalobkyni písemně uznala, v uznání identifikovala svůj závazek jako neuhrazenou kupní cenu zboží a odkázala na citovanou fakturu. Za žalovanou podepsal uznávací prohlášení Ing. J. S., který byl předsedou představenstva žalované. Podle výpisu z obchodního rejstříku žalované přitom jménem žalované jedná samostatně předseda představenstva nebo vždy nejméně dva členové představenstva. Podepisování jménem společnosti se děje tak, že k obchodnímu jménu společnosti připojí podpis předseda představenstva nebo nejméně dva členové představenstva. Soud prvního stupně shledal toto uznání závazku jako platný úkon učiněný v souladu s § 323 odst. 1 obch. zák., v jehož důsledku byla nastolena vyvratitelná právní domněnka trvání uznaného závazku v okamžiku jeho uznání. Soud prvního stupně shledal jako nedůvodnou obranu žalované. Její tvrzení, že předmětný závazek převzala smlouvou o převodu závazku z 25. 4. 1997 společnost C. T., a. s., soud neakceptoval, neboť tuto smlouvu shledal podle § 531 odst. 1 obč. zák. neplatnou pro nedostatek souhlasu žalobkyně jako věřitele. Jako neplatný pro neurčitost (§ 37 odst. 1 obč. zák.) posoudil také žalovanou předložený vzájemný zápočet mezi žalovanou a společností C. T., a. s., obsahující částku 1 100 000 Kč jako doplatek na fakturu 747/96; listina se zápočtem nebyla nikterak datována a nebyla zde uvedena

splatnost pohledávek, takže nebylo možné určit, kdy se podle § 580 obč. zák. pohledávky setkaly. Stejně tak neshledal opodstatněným tvrzení žalované, že žalobkyni uhradila na předmětný dluh částku 47 410 Kč, neboť žalovaná popřela přijetí této platby k předmětné faktuře č. 0747/96 s tím, že tato platba směřovala podle dohody žalované se společností C. T., a. s., k úhradě jiných faktur. Soud prvního stupně neshledal důvodnou ani námitku promlčení vnesenou žalovanou, a to s ohledem na uznání závazku ze dne 18. 6. 1998, od kterého podle § 407 odst. 1 obch. zák. počala běžet nová čtyřletá promlčecí doba, takže k podání žaloby dne 13. 6. 2002 došlo ještě před jejím uplynutím. Vyvratitelná právní domněnka založená uznáním závazku nebyla tedy podle závěru soudu prvního stupně žalovanou vyvrácena.

K odvolání žalované V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 22. 3. 2005 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud posuzoval především uznání závazku ze dne 18. 6. 1998, z něhož soud prvního stupně vyšel, a ztotožnil se s jeho závěrem, že svým obsahem odpovídá § 323 obch. zák., neboť je dostatečně určité a je podepsáno za žalovanou osobou, která byla k takovému úkonu oprávněna, tj. Ing. J. S., který byl podle tehdy platného výpisu z obchodního rejstříku předsedou představenstva žalované společnosti. Podle závěru odvolacího soudu byl podle § 15 obch. zák. oprávněn k podpisu uznání závazku, neboť s činností předsedy představenstva je obvykle spojeno provádění obdobných právních úkonů. To, že žalovaná v řízení před soudem prvního stupně nepopírala oprávnění Ing. J. S. jednat za žalovanou, a učinila tak až v odvolacím řízení, znamená, že jde o nové tvrzení, ke kterému odvolací soud vzhledem k poučení účastníků podle § 213 odst. 3 o. s. ř. nepřihlíží. Odvolací soud dospěl stejně jako soud prvního stupně k závěru, že se žalované nepodařilo právní domněnku založenou uznáním závazku vyvrátit ani uvedenými listinami. Ve smlouvě o převodu závazků uzavřené dne 25. 4. 1997 žalovanou se společností C. T., a. s., kterou jí předala svůj závazek vůči původní žalobkyni ve výši 2 551 185 Kč, chyběl souhlas původní žalobkyně a navíc nebylo možno zjistit, že by se týkala nároku uplatněného žalobou. Taktéž smlouva z 1. 5. 1997 označená jako „Smlouva o převodu závazku a kupní smlouva“ uzavřená žalovanou se společností C. T., a. s., je právně bezvýznamná, neboť v ní jde o jiné pohledávky než za zboží z faktury č. 0747/96, což platí i o dalším dokladu žalované – „Dohodě o započtení vzájemných pohledávek dle § 580 a násl. obch. zák. a § 358 a násl. obch. zák.“. Žalovaná neprokázala ani platbu částky 47 410 Kč, neboť byla uskutečněna bez vazby na fakturu č. 0747/96. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná v řízení právní domněnku uznání závazku z 18. 6. 1998 nevyvrátila, a že s ohledem na toto uznání učiněné podle § 323 obch. zák. nedošlo k promlčení uplatněného nároku.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Jako dovolací důvod uvedla nesprávné právní posouzení věci s tím, že otázka platnosti uznání závazku z 18. 6. 1998 Ing. J. S. má zásadní právní význam. Podle zápisu v obchodním rejstříku platného ke dni 18. 6. 1998 byl předseda představenstva oprávněn činit právní úkony za společnost pouze společně se všemi členy představenstva žalované, společně s dalším členem představenstva, popř. samostatně, byl-li k tomu představenstvem písemně pověřen. Z toho vyplývá, že Ing. J. S. nebyl oprávněn jednat za žalovanou jako člen jejího statutárního orgánu, tím spíše nemohl za ni jednat jako její zástupce podle § 15 obch. zák., který se na danou věc nevztahuje, takže odvolací soud použil nesprávnou právní normu, když měl vycházet z § 13 a § 191 obch. zák. Žalovaná dále namítla, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, která spočívá v neprovedení navrhovaného výslechu Ing. J. S. Otázka platnosti právního úkonu uznání závazku měla být objasněna již v prvostupňovém řízení a navržený svědek měl být vyslechnut. Uplatnění systému neúplně apelace tak nebylo namístě. Žalovaná navrhla zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně se ve vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry odvolacího soudu, podle jejího názoru je tvrzení žalované, že uplatňovala námitku podepsání uznání závazku neoprávněnou osobou již v řízení

před soudem prvního stupně, nepravdivé. Toto tvrzení uvedla až v odvolání, avšak podle § 205a o. s. ř. nemůže být takové tvrzení relevantním odvolacím důvodem a odvolací soud k němu v souladu s § 213 odst. 3 o. s. ř. správně nepřihlédl. Žalobkyně navrhla zamítnutí nebo odmítnutí dovolání.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno včas oprávněnou osobou, se zabýval nejprve otázkou, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ se v dané věci nejedná, přichází proto v úvahu přípustnost dovolání pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. za podmínky, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Závěr o tom, zda dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud činí předběžně; zvláštní rozhodnutí o tom nevydává. Dospěje-li ke kladnému závěru, jde o přípustné dovolání a dovolací soud bez dalšího přezkoumá napadený rozsudek a rozhodne o něm meritorně.

Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé zásadní právní význam skutečně má.

Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu citovaných ustanovení spjata se závěrem o zásadním významu rozsudku po stránce právní, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá pro posouzení otázek právních; způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je zásadně důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Jelikož ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3, věty první, o. s. ř. je dovolací soud – s výjimkou určitých vad řízení – vázán uplatněným dovolacím důvodem, jsou pro úsudek, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam či nikoliv, relevantní jen otázky (z těch, na kterých napadené rozhodnutí spočívá), jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatel napadl, resp. jejichž řešení v dovolání zpochybnil.

Nejvyšší soud dovodil, že v dané věci je dána přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť odvolací soud řešil právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Dovolání je tudíž i důvodné.

Otázku oprávnění Ing. J. S. jednat za žalovanou v případě uznání závazku ze dne 18. 6. 1998 posoudil odvolací soud podle názoru dovolatelky podle nesprávného právního předpisu, pokud aplikoval § 15 obch. zák.

Ustanovení § 15 obch. zák., ve znění účinném k datu 18. 6. 1998, stanovilo, že kdo byl při provozování podniku pověřen určitou činností, je zmocněn ke všem úkonům, k nimž při této činnosti obvykle dochází.

Námítkám dovolatelky a její právní argumentaci lze přisvědčit.

Ing. J. S. nebyl totiž zákonným zástupcem žalované podle citovaného § 15 obch. zák., jak nesprávně dovodil odvolací soud. Nebyl totiž pověřen určitou činností při provozování podniku, ale podle skutkového zjištění soudu prvního stupně i odvolacího soudu vykonával funkci předsedy představenstva žalované. Jeho jednání je tudíž nutno posoudit podle ustanovení § 191 odst. 1 obch. zák.

Nesprávný je rovněž závěr odvolacího soudu, že nemůže přihlížet k tvrzení žalované, „že Ing. J. S. nebyl oprávněn jednat za žalovanou, neboť jde o nové tvrzení.“ Posouzení, zda jmenovaný byl či nebyl oprávněn za žalovanou jednat, je posouzením právním a soud prvního stupně se touto otázkou zabýval.

Navíc odůvodnění rozsudku odvolacího soudu je rozporné, když odvolací soud na jedné straně otázku, zda byl jmenovaný oprávněn jednat za žalovanou, posuzoval, na druhé straně dospěl k závěru, že tuto otázku posuzovat nemůže.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné, neboť spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Za této situace se již nebylo třeba zabývat namítanou vadou řízení, k níž mělo dojít v řízení před odvolacím soudem.

Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2, věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.